

**T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

Tez Yöneticisi
Doç. Dr. İlhan TOKSÖZ

**TEKİRDAĞ İLİ ÇORLU İLÇESİ İLKÖĞRETİM
OKULLARI VE LİSELERDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ
VE ERKEK ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE
SPOR DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARI**

(Yüksek Lisans Tezi)

Umut CANLI

EDİRNE – 2013

**T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

Tez Yöneticisi
Doç. Dr. İlhan TOKSÖZ

**TEKİRDAĞ İLİ ÇORLU İLÇESİ İLKÖĞRETİM
OKULLARI VE LİSELERDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ
VE ERKEK ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE
SPOR DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARI**

(Yüksek Lisans Tezi)

Umut CANLI

Destekleyen Kurum :

Tez No :

EDİRNE – 2013

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitü Müdürlüğü

ONAY

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans programı çerçevesinde ve Doç. Dr. İlhan TOKSÖZ danışmanlığında yüksek lisans öğrencisi Umut CANLI tarafından tez başlığı "Tekirdağ İli Çorlu İlçesi İlköğretim Okulları ve Liselerde Öğrenim Gören Kız ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları" olarak teslim edilen bu tezin tez savunma sınavı 29/05/2013 tarihinde yapılarak aşağıdaki jüri üyeleri tarafından "Yüksek Lisans Tezi" olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. İlhan TOKSÖZ
JÜRİ BAŞKANI

Prof. Dr. Gıyasettin DEMİRHAN
ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Metin ÇAKIROĞLU
ÜYE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Doç. Dr. Tammam SİPAHI
Enstitü Müdür V.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimize başlamam ve bu süreçte gerek akademik gerekse hayata dair bilgi ve deneyimlerini paylaşıp, cesaretlendiren ve hiçbir konuda desteğini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. İlhan TOKSÖZ'e, tezin istatistiksel çalışmalarındaki yardımı için Doç. Dr. Necdet SÜT'e, tezin yapım aşamasında yol göstericiliği ve yardımları için arkadaşım Arş. Gör. Cüneyt TAŐKIN'a ve her zaman yanımda olan aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ VE AMAÇ	1
GENEL BİLGİLER.....	5
GEREÇ VE YÖNTEMLER.....	16
BULGULAR	19
TARTIŞMA.....	24
SONUÇLAR.....	30
ÖZET.....	32
SUMMARY.....	34
KAYNAKLAR.....	36
TABLolar LİSTESİ.....	41
ÖZ GEÇMİŞ	42
EKLER	

SİMGE VE KISALTMALAR

- BESTÖ** :Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği
GSB :Gençlik ve Spor Bakanlığı
MEB :Milli Eğitimi Bakanlığı

GİRİŞ VE AMAÇ

Eğitim, bireyin ilk önce kendisine daha sonra yaşadığı toplumsal çevreye fayda sağlayıcı kazanımları edinmesini sağlayan etkinliklerin tümüdür.

Eğitim kalitesinin arttırılmasına yönelik çalışmalarında bireyin özelliklerinin bilinmesi önemli etkenlerden biridir. Bireyin özelliklerinin bilinmesi ile bireylere özgü uygun yöntemlerin bulunup kullanılması eğitim kalitesinin artmasını sağlar.

Muratlı'ya (1) göre eğitim bilimi mantığı, eğitim eylemine başlamadan önce bireyin özelliklerinin bilinmesini öngörür.

Öğrencileri tanıma, onların eğitimi belirli özellikleriyle öğrenme; planlama, uygulama ve değerlendirme işlevlerinde olumlu kararlar verebilme, sonuçlar alabilme olanağına kavuşmaktır. Öğrencileri tanıma eyleminde başarılı olabilmek için, onları yaşadıkları toplumsal çevreleriyle birlikte bir bütün olarak düşünmek, öyle ele almak gerekir. Öğrencileri tanıma amacınaysa, belirli teknikler uygulanarak varılır. Öğrencilerin tutumları, onların başarılarını etkiledikleri için tutumların tanınması, geliştirilmesi ya da değiştirilmesi gerekir. Ayrıca toplumsal kurumlara, kurallara ve değerlere karşı da olumlu tutumlar geliştirmek, onları bu yönleriyle tanıyarak gerçekleştirilebilir (2).

Tutumlar, kişilerin davranışlarında direkt etkiye sahip olan, davranışların olumlu ya da olumsuz değişmesini sağlayarak davranışları şekillendiren duyuşsal etmenlerdir. Son yıllarda eğitim alanında yapılan çalışmalarda öğrencilerin okula, sınıfa, öğretmene, arkadaş grubuna derse ve materyale ilişkin oluşturdıkları tutumların ders başarısını etkilediği ortaya koyulmuştur. Bu nedenle, öğretim-öğrenme ortamındaki bireylerin öğrenmeye ilişkin olumlu tutumlarının geliştirilmesi gerekir (3).

Bu bağlamda tutum: “Belli birey, nesne ya da ortamlara olumlu ya da olumsuz bir şekilde tepkide bulunma eğilimi” olarak tanımlanmaktadır (4).

Ders programlarında yer alan her ders gibi beden eğitimi ve spor dersine ilişkin olarak da öğrenciler olumlu veya olumsuz tutum geliştirebilirler. Tutumun olumlu olması, dersin verimli işlenmesini sağlayıp öğretmeni güdeleyebilir (5).

Birey bir nesneye ya da olaya olumlu tutum geliştirdiyse ona doğru yaklaşır ve onu destekler; eğer bir nesne ya da olaya olumsuz tutum geliştirdiyse ondan uzaklaşır, hatta olumsuz davranışlar gösterir. Ancak tutumlar değişebilir, zamanla yenileri kazanılabilir. Bu nedenle tutumlara ilişkin yapılacak araştırmalar beden eğitimi ve spor öğretmenlerine önemli bulgular sağlayabilir (3).

Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının belirlenip çeşitli değişkenler açısından karşılaştırmasının yapıldığı çalışmalar daha çok aynı öğretim kademesinde bulunan öğrenciler üzerinde yapıldığı için biz, ergenlik dönemi içerisinde yaşları birbirine yakın, iki farklı öğretim kademesinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını belirleyip çeşitli değişkenler açısından karşılaştırmasını yapmaya ve Trakya bölgesinde de daha önce bu alanla ilgili bir çalışma yapılmadığı için bu çalışmayı yapmaya karar verdik ve aşağıda belirttiğimiz problem ve alt problemlerin yanıtlarını bulmaya çalıştık.

Bu çalışmanın amacı, Tekirdağ ili Çorlu ilçesindeki ilköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını belirleyip cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi değişkenler açısından karşılaştırmasını yapmaktır.

Çalışmada aşağıda belirttiğimiz problem ve alt problemlerin cevaplarını bulmak istiyoruz.

Problem

Tekirdağ ili Çorlu ilçesi ilköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında cinsiyete ve sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark var mıdır?

Alt Problemler

1. İlköğretim sekizinci sınıfta ve lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark var mıdır?
2. İlköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark var mıdır?

3. İlköğretim dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark var mıdır?
4. İlköğretim sekizinci öğrenim gören öğrenciler ile lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark var mıdır?
5. İlköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören erkek öğrenciler ile lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark var mıdır?
6. İlköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören kız öğrenciler ile lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark var mıdır?

Hipotezler

1. İlköğretim sekizinci sınıfta ve lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark vardır.
2. İlköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark vardır.
3. İlköğretim dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark vardır.
4. İlköğretim sekizinci öğrenim gören öğrenciler ile lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark vardır.
5. İlköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören erkek öğrenciler ile lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark vardır.
6. İlköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören kız öğrenciler ile lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark vardır.

İlköğretim ve lise öğrencilerinin üzerinde yapılan bu çalışmanın, öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarına göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerine dersin işlenişine yönelik çalışmalarda fikir vererek, belirli yöntemleri değiştirmelerine ya da geliştirmelerine yardımcı olmasının yanı sıra, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın (GSB) çalışmalarına da ışık tutması açısından önemli olacağını düşünmekteyiz.

GENEL BİLGİLER

Beden Eğitimi

Beden eğitimi konusunda birçok inceleme ve araştırma yapılmıştır. Bu çalışmalar incelendiğinde çoğu çalışmada “beden eğitimi” diye başlayan konu başlığı ya da araştırma ismi, çalışmanın içinde “spor eğitimi” olarak anılmakta ve dahası aynı çalışma içinde “beden eğitimi ve spor” olarak da geçmektedir. Yani bu konuda bir kavram kargaşası mevcuttur (6). Bu kavram kargaşasına son vermek için, kavramların doğru tanımlarını iyi bilmek gerekmektedir.

Toksöz (7) beden eğitimi, “bireyin beden ve ruh sağlığını, beden hareketlerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılanların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyun, jimnastik ve spora dönük alıştırmaya çalışmalarının tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir” şeklinde tanımlamaktadır.

Hareket yoluyla gerçekleşen beden eğitimi, eğitimin bir ögesidir (8).

Beden eğitimi, genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olup fiziksel aktivitelerle insanın fiziksel, zihinsel, duyuşsal ve sosyal gelişimini amaçlayan çalışmalardır (9).

Freeman’ın (10) belirttiğine göre Barrow beden eğitimi, “eğitim hedeflerinin çoğunu insan hareketleri ile spor, oyun, jimnastik, dans ve egzersizi içeren büyük kas aktiviteleri sayesinde gerçekleştirilen bir eğitim” olarak tanımlar.

Beden eğitimi, sadece fiziksel aktivitelerin yapılması sonucu fiziksel gelişimin sağlandığı bir etkinlik olarak kalmayıp zamanın iyi değerlendirilmesi, grup hâlinde vakit geçirme, eğlenebilme gibi imkânların olduğu; bireylerin bedenlerini tanıdıkları, bedenlerinin nasıl eğitileceğini öğrenebildikleri ve bu sayede daha sağlıklı yaşam tarzını benimseyecekleri, dolayısıyla zihinsel ve sosyal açıdan da gelişmelerini sağlayabilecekleri bir eğitim alanıdır.

Spor

Sporun tanımını tek ve kesin bir şekilde ifade etmek mümkün değildir. Bireylerin fiziksel aktivite vasıtasıyla yaptıkları bireysel eğitimlerinde “beden eğitimi” ifadesi yerine “spor” ifadesi daha çok kullanılmaktadır.

Morgan ve Summers’ın (11) belirttiğine göre Shank sporu, “bir eğlence kaynağı ya da zevk içinde meşgul olunan bir fiziksel aktivite” olarak tanımlar.

Blanchard’a (12) göre spor: “Tanımlar ve kurallar ile düzenlenen sınırlar içinde agresif olarak yarışmaya dayanan, fiziksel olarak güç kullanılan bir aktivitedir.”

Beden Eğitimi Dersi ve Önemi

Okullarımızda beden eğitiminin öneminin kavratıldığı, beden eğitimi ile ilgili çalışmaların öğretilerek uygulama alanın sağlandığı ders, beden eğitimi dersidir. Bu dersin genel ve özel amaçları doğrultusunda beden eğitimi çalışmaları sürdürülür.

Genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi, organizmanın bütünlüğü ilkesine dayalı olarak çocukların bedensel gelişimi, hareket becerilerinin gelişimi, sinir kas koordinasyon gelişimi, kişisel ve sosyal uyum sağlaması açısından son derece önemlidir (13).

Sağlıklı nesillerin oluşması ve devamlılığının sağlanmasında beden eğitimi ve spor, genel eğitimin içerisinde önemli bir yere sahiptir. Toplum olarak beden eğitimi ve sporun önemi benimsenmeli, hatta devlet politikası olarak özümsemiş hayatın her bölümünü kapsayacak şekilde beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin yürütülmesi gerekmektedir. Okulların bu faaliyetlerin sevdirmesi, öğretilmesi ve uygulatılmasında önemli bir sorumluluğu vardır.

Dünya Sağlık Örgütü’nün, okul zamanında beden eğitimi dersi sayısını arttırarak çocukların fiziksel aktivite düzeylerinin geliştirilebileceğini önerdiği gibi, Pate ve arkadaşları da sık sık iddia edildiği gibi beden eğitimi dersinin halk sağlığına önemli yararlar sağlayabileceğini ileri sürmektedir (14).

İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersi

Beden eğitimi çoğu ilköğretim okulu müfredatında birçok gerekli konu alanlarından biridir. Okullar, öğrencilerin beden eğitimi dersinde elde ettikleri bilgi ve becerileri uygulamaya izin vermeli ve teşvik edici olmalıdır (15).

Sadece beden eğitiminin içerik alanı, öğrencilerin hareket ve spor becerilerini geliştirmeye olanak sağladığı için beden eğitiminin okul programında eşsiz bir rolü vardır.

Ayrıca okul programında beden eğitimi bilişsel, duyuşsal ve sosyal öğrenme alanlarını geliştirmeye yardımcı olmada önemli bir rol oynar (16).

İlköğretim dönemi düşünüldüğünde 7-9 yaş arasındaki öğrenciler temel hareket becerileri, 10-11 yaşındaki öğrenciler özelleşmiş hareket becerileri, 12-14 yaşındaki öğrenciler ise sportif hareket becerileri yoluyla bu amaçları gerçekleştirerek yaşam boyu fiziksel etkinliklere katılır (17).

İlköğretim çağı, sosyal becerilerin en çok geliştiği ve farklılaştığı yıllardır. Çocuklar ilköğretime çeşitli aşamalardan geçerek değişik sosyal beceri ve deneyimlerle gelirler. Çocuklar beden eğitimi derslerindeki etkinliklerle arkadaşlık, beraber çalışma, kişiye ve gruba uyma, karşılıklı sevgi ve saygı gibi sosyal becerilerinin gelişmesini sağlayacak, duygularını serbestçe ortaya koyacak bir ortam bulurlar. Araştırmalar, çocuklukta katılımların yetişkinlikteki girişkenlikte çok önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır (18).

MEB, 2010-2011 eğitim – öğretim yılından itibaren ilköğretim okullarını birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar beden eğitimi ders sayısını iki ders saatine çıkarmıştır. Spor etkinlikleri dersini de seçmeli ders olarak bir ders saati olarak belirlemiştir.

Ortaöğretimde Beden Eğitimi Dersi

Eğitim bilimlerindeki yeni yaklaşımlarla beraber yeni İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın uygulamaya konması, bunun devamı niteliğinde yeni bir Ortaöğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın oluşturulması ihtiyacını doğurmuştur (19).

MEB, Talim Terbiye Kurulunun 2010-2011 eğitim-öğretim yılından itibaren dokuzuncu ve onuncu sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulamak üzere Genel Liseler, Anadolu Liseleri ve Anadolu Öğretmen Liselerinin dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci sınıflarında, Teknik, Anadolu Teknik, Meslek, Anadolu Meslek Liselerinin dokuzuncu, onuncu ve on birinci sınıflarında zorunlu olarak iki ders saati, Fen Liseleri ve Sosyal Bilimler Liselerinin dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci sınıflarında iki ders saati, İmam Hatip, Anadolu İmam Hatip Liselerinin dokuzuncu sınıflarında iki ders saati, onuncu, on birinci ve on ikinci sınıflarında bir ders saati, Sağlık Meslek ve Anadolu Sağlık Meslek Liselerinin dokuzuncu sınıflarında iki ders saati, onuncu ve on birinci sınıflarında bir ders saati görsel sanatlar, müzik veya beden eğitimi derslerinden birinin seçilmesi ile dersin uygulanmasına karar verildi. Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin müzik ve görsel sanatlar bölümlerinde de dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci sınıflarında beden eğitimi iki ders zorunlu olarak uygulanmaktadır (20).

Beden Eğitimi Dersinin Genel Amaçları

Günümüzde beden eğitimi ve spor, yetişmekte olan nesillerin temel kaynağı olan fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimini amaç edinen ve genel eğitimin tamamlayıcısı, ayrılmaz bir parçası olarak görülen bilinçli ve plânlı faaliyetlerdir (21).

Bireylerin bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı ve mutlu olması, toplumsal kalkınmanın da önde gelen koşullarındandır. Dolayısıyla beden eğitimi dersi, öğrencilere sağlıklı aktivite alışkanlığı kazandırmak ve en uygun bir fiziksel uygunluğu hayat boyu devam ettirmek biçiminde belirginleşen amaçları kapsamaktadır (22).

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı tüm kurum ve kuruluşlarda beden eğitimi dersinin genel amacı, Atatürk İlke ve İnkılâpları, Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu, Türk Milli Eğitiminin temel amaçları doğrultusunda; öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde tutularak, onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu iyi ahlâklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri olarak belirtilmiştir (23).

Tutum

Tutumlar, hayatımızda vereceğimiz kararlarımızın sonucuna etki ederek başarılı, başarısız, mutlu veya mutsuz olma gibi durumların oluşmasına neden olabilirler.

Tutum, yaptığımız her şeyi etkiler ve insan çabasının bütün durumlarında önemli bir unsurdur. Öğretmenler, antrenörler, işverenler ve diğerleri başkalarının potansiyelini değerlendirip karar verdikleri her gün tutuma dikkat ederler (24).

Sosyal psikolojinin konularından biri olan tutumun tanımını birçok sosyal psikolog yapmıştır.

Franzoi'a (25) göre tutum, "Bireyin bir nesneyi olumlu ya da olumsuz değerlendirmesidir."

Özgüven'e (26) göre: "Tutum, bireyin belirli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duyuşsal bir hazır oluş hâli veya eğilimidir."

Ülgen'in (27) belirttiğine göre Oppenheim tutumu, duyuşsal alan davranışlarının önemli bir bölümünü oluşturduğunu belirtmekte ve tutumu, "genel olarak bir bireyin herhangi bir uyarıcı karşısında olumlu ya da olumsuz tepki gösterme eğilimi" olarak tanımlamaktadır.

Özet olarak tutum; bir nesnenin, düşüncenin değerlendirilmesi şeklinde tanımlanır. Bir tutum nesnesi, insanın ayırt ettiği ya da hafızasında tuttuğu herhangi bir şey olabilir (28).

Tutumlar, birçok psikolojik yapı gibi doğrudan gözlemlenebilir değildir. Bir kişinin boyunu ya da bir arabanın hızını görebildiğiniz gibi bir tutumu göremezsiniz. Tutumlar, insanların kafalarındadır ve sadece onların tepkilerinden anlam çıkartılabilir (29).

Tutumu Oluşturan Temel Ögeler

Tutumu oluşturan üç temel öge vardır: Bunlar; bilişsel, duygusal (duygusal), davranışsal ögelerdir.

Bu ögeler arasında genellikle örgütlenme, dolayısıyla da iç tutarlılık olduğu varsayılmaktadır. Bu varsayıma göre; bireyin bir konu hakkında bildikleri (zihinsel öge), ona nasıl bir duyguyla yaklaşacağını (duygusal öge) ve ona karşı nasıl bir tavır ortaya koyacağını (davranışsal öge) belirler. Bireyin bir nesne, durum ya da kişi hakkında zihinsel, duygusal ve davranışsal anlamda ortaya koyduğu duruş, onun tutumunu yansıtır. Dolayısıyla da tutumun oluşması için söz konusu üç öge arasında örgütsel ve uyumlu bir ilişki ve eşgüdüm olmak zorundadır (30). Kısaca tutum, sadece bir davranış eğilimi ya da sadece bir duygu değil; biliş-duygu-davranış eğiliminin bütünleşmesidir (31).

Bilişsel Öge

“Algısal, bilgi ya da stereotipik öge” olarak da bilinen tutumun bilişsel ögesi, tutum nesnesi ile tutum konusunun algısı ile ilgilenir (32).

Nairne’e (33) göre bilişsel öge, bireylerin tutum nesnesi hakkında ne bildiklerini ya da neye inandıklarını temsil eder.

Tutumların bilişsel ögeleri, tutum objeleri (uyarıcıları) ile ilgili gerçeklere dayanan bilgi ve inançlarından oluşmaktadır. Bunlar, çevredeki tutum objeleri (konuları) hakkında bireylerin edindikleri bilgileri temsil etmektedir. Tutum ögesi ile ilgili bilgi, bireyin bu konu ya da konular grubu ile bir deneyim geçirmesi sonucu elde edilir. Bireyin önce bu tür bir uyarıcının ya da uyarıcılar grubunun var olduğunu doğrudan (obje ile karşılaşarak) ya da dolaylı olarak (okuyarak, duyarak) öğrenmesi gerekir. Varlığı bilinmeyen bir konuya yönelik tutum oluşmaz. Tutum objesi hakkındaki bilgiler ne kadar gerçeklere dayanıyorsa onunla ilgili tutumlar o kadar kalıcı olur. Tutum objesi ile ilgili bilgi değiştiğinde, tutum da değişir (34). Örneğin, herhangi bir derse olan olumlu tutumlarımızı gerçekleştiren şeyler, o dersin çok iyi bir kitabı olması, uygun bir zamanda konması, hocasının yetenekli olması ve çok büyük bir çalışmayı gerektirmemesi olabilir (35).

Duygusal Öge

Duygusal öge, tutumun kişiden kişiye farklılık gösteren ve gerçeklerle açıklanamayan hoşlanma veya hoşlanmama bölümünü oluşturur (36).

Tutumların duygusal ögesi, bireyin tutuma konu olan olay ve objelere karşı heyecanını içermektedir. Tutuma süreklilik kazandıran, tutumun itici veya şekillendirici olan yönü bu duygusal ögesidir (37).

En açık ifade ile duygusal öge, tutum nesnesine ilişkin duygulardan oluşur (38).

Bireyin herhangi bir tutum konusuna olumlu ya da olumsuz duygular içinde olması, önceki deneyimleriyle ilişkili bir durumdur. Eğer herhangi bir uyarıcıya karşı bireyde olumlu ya da olumsuz duygular oluşmuşsa, bu demektir ki, bireyin bu uyarıcılarla daha önce bir ilişkisi olmuş ve o ilişki, dolayısıyla da deneyimler sonucunda bunları kabullenmiş ya da reddetmiştir. Birey ne zaman bu uyarıları anımsasa olumluluk ya da olumsuzluk içinde olacaktır. Dolayısıyla söz konusu uyarıların anımsanması, o tutum konusuna yönelik tepkilerin de aynı şekilde olumlu ya da olumsuz olmasına yol açacaktır (30).

Eğitimde hedef alınan duygusal davranışlardan bazıları, doğrudan tutumlarla ilgilidir. Tutumlar, kişinin davranışlarının en önemli tayin edicilerinin bir grubunu oluşturduklarından, öğrencilere yaşadıkları kültürün çeşitli elemanlarına, toplumun çeşitli kurumlarına ve çevredeki diğer gruplara ilişkin olumlu ve sağlıklı tutumlar geliştirmek hedef alınmalıdır (39).

Davranışsal Öge

Tutumun davranış ögesi, kişinin bir harekete eğiliminin olması hâlidir. Kişinin inanç ve bilgileri sonucunda ortaya çıkan yargısı, onu bir objeye karşı olumlu veya olumsuz harekete eğimli hâle getirecektir. İşte bu son oluşum, tutumun “davranış” ögesidir. Eğer bir birey, herhangi bir objeye karşı olumlu bir tutuma sahip ise, o objenin gereği doğrultusunda davranmaya hazır olacaktır (40).

Bir tutum genellikle bireyi, tutum nesnesine ilişkin davranışlarda bulunmaya eğilimli kılar. Bir nesneye ilişkin olumlu tutumu olan bir birey, bu nesneye karşı olumlu davranmaya, ona yaklaşmaya, yakınlık göstermeye, onu desteklemeye, yardım etmeye eğimli olacaktır. Bir nesneye ilişkin tutumu olumsuz olan bir birey ise, bu nesneye ilgisiz kalma veya ondan uzaklaşma, eleştirme, hatta ona zarar verme eğilimi gösterecektir. Ancak bazı durumlarda tutumun davranışa yansımaması, yani tutumun davranışsal bileşeninin değerinin sıfır olması mümkündür (41).

Tutum nesnesine karşı sergilenen davranışlar, insanların alışkanlıkları ve başka tutumların da etkisi altındadır. Bu nedenle, davranışsal bileşenin oluşumunda etkileri olan duygusal ve normatif davranışları birbirinden ayırmak gerekir. Tutum nesnesinin hoşça giden ya da gitmeyen bir özelliği söz konusu olduğunda duygusal davranış gerçekleşir. Normatif davranış ise doğru davranışların ne olduğu konusundaki inançlara bağlı olarak ortaya çıkar.

Yani sosyal kurallara uygun olarak sergilenen davranışlar normatif davranışlardır. Örneğin, bizim ülkemizde büyüklerin yanında sigara içilmemesi gibi (42).

Tutumların Oluşması

Bireyler tutumlara sahip olarak doğmazlar; tutumları sonradan, yaşantıları yoluyla öğrenirler. Bazı tutumlar insanların kendi tecrübelerine dayanırken, bazıları başka kaynaklardan elde edilir. Anne ve baba, çocukların oluşturdukları tutumların ilk kaynağıdır (43). Oskamp bireyin tutumlarının oluşmasına etki edebilecek kaynakları genel olarak belirleyerek şu şekilde sınıflandırmıştır:

- Ailenin (ana-baba) etkisi,
- Çevrenin (akran grupları, akrabalar, öğretmenler...) etkisi,
- Doğrudan kişisel yaşantı

Çocuklar, anne ve babaların her türlü hareketlerinden, disiplin süreçlerinden, ödül ve cezalarından etkilenecek belirli bir gruba, kişiye veya nesneye karşı çeşitli tutumlar geliştirirler. Aile bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde bireyi din, siyasi parti, özgürlük, yaşam anlayışı, futbol takımı, yemek tarzına kadar birçok konuda etkisi altına alır (44).

Doğumdan buluş çağına kadar çocukların bu tutumları, tamamen anne ve babaları tarafından şekillendirilir (45). Örneğin, anne ve babalarının dinlediği müzikleri dinlemeyi, anne ya da babalarının giyim tarzını benimsemeleri, babalarının sevdiği sporu sevmeleri, anne ve babasının benimsediği dini değerleri benimsemeleri gibi. Anne ve babaların, çocuklarının sağlıklı ve dengeli bir ruh hâline sahip olmaları için bu gibi konularda çok dikkatli davranmaları gerekmektedir. Çünkü anne ve babalar istemeyerek yanlış tutum ve değerleri çocuklarına kazandırabilirler.

Çocukların yaşı büyüdükçe, özellikle ergenlik dönemi içerisinde bulunduğu çevre ile çok daha fazla vakit geçirip daha fazla sosyal etkileşimde bulunması nedeniyle anne ve babanın tutumları üzerindeki etkileri azalır; akrabalar, öğretmenler, özellikle akran gruplarının bireylerin tutumlarının değişmesi, oluşması üzerindeki etkisi daha fazla hissedilir.

Tutumların oluşumunda arkadaş grubu, çoğu zaman anne-babadan daha etkili olabilir. Çünkü arkadaş grubunda fazla nasihat ve baskı yoktur. Bu konuda yapılan araştırmalar, arkadaş grubunu oluşturan üyeler arasında tutumlar açısından benzerlikler olduğunu doğrulamıştır. Bunda, benzer tutuma sahip olan çocukların birbirini arkadaş seçmelerinin etkisi vardır. Bu benzerlik daha çok ergenlik döneminde görülmektedir. Çünkü arkadaşlar ergenlik döneminde birçok şeyi ortaklaşa gerçekleştirmektedir. Arkadaş grubunun tutumların

oluşmasında etkisi olduğu gibi, mevcut tutumların değişmesinde de inkâr edilmeyecek derecede etkileri vardır (42).

Bir konu ya da objeyle ilgili tutum sahibi olmanın en açık yolu, o konu ya da objeyle ilgili bir yaşantı geçirmiş olmaktır.

Tutum nesnesi ile yaşanan olaylar kişinin o nesneye ilişkin nasıl bir tutuma sahip olacağını belirler. Korku verici, aniden ve belirgin bir şekilde oluşan olaylar bireyin bu olayla ilgili olarak olumlu veya olumsuz tutum sahibi olmasına yol açabilir. Örneğin, bir köpek tarafından ısırılan birey, köpeklere karşı olumsuz tutuma sahip olabilir ve köpeklerden nefret edebilir. Benzer şekilde, belirli bir nesneye tekrar tekrar maruz kalan birey o nesne hakkında tutum oluşturmaya başlar. Herhangi bir pekiştiren olmadan birey aynı kişiyi veya nesneyi devamlı görmek suretiyle olumlu veya olumsuz bir tutum geliştirebilir (44).

Tutumların Değişmesi

Tutumlar, bireylerin yaşam süreçleri içerisinde elde etmiş oldukları tecrübelerin süreklilik özelliği taşıyan birikimleridir. Bu özellikleri nedeni ile tutumlar, bireyin dış dünya ile olan ilişkisini kurarlar, davranışlarına süreklilik ve anlam verirler. İnsanlar, buldukları sosyal ortamda yalnız değildirler. Kişi, etrafındaki değişikliği izler; bu değişimlerden yeni bilgi elde eder, elde ettiği bilgi ve oluşturduğu inanç ve değer sistemi doğrultusunda dış dünyaya uyum sağlamaya çalışır. İşte bu uyum isteği, zamanla tutumların değişmesine yol açar (46).

İnsanlar belirli tutumlarla doğmamakta; gözlem, operant, tepkisel koşullanma bilişsel öğrenme olarak sayabileceğimiz farklı yollarla edinilmekte ve sosyal deneyimlerle şekillenmektedir. İnsanlar sürekli birbirlerinin tutumlarını değiştirmeye çalışmalarına rağmen tutumlar, değişime direnç gösterme eğilimindedir. Bu dirence rağmen, tutumlar yavaş olmakla birlikte, yeni bilgi ve deneyimler edindikçe değişmektedir (47).

Tutumların değişmesinde iki süreç söz konusudur: Bireylerin duygu, düşünce ve ilkelerine uymayan veya ters gelen bir davranışı çeşitli zorlamalar, tehditler ya da maddi olarak çeşitli olanakların sağlanması yoluyla istemedikleri bir davranışı sergilemesiyle tutumlarında değişiklik meydana gelebilir. Bu sürece “tutuma zıt davranışta bulunma süreci” denilmektedir. Diğer bir süreç olan ikna edici iletişim tekniği ile bireylerin tutumlarında değişiklik oluşturulabilir. İkna edici iletişimde, insan ruhuna aykırı bir özellik olmadığı için genel olarak insanlar, bu iletişim tekniğinden olumlu yönde etkilenir. Bu iletişim tekniğinde tutum değişimi; mesajı gönderen kaynak ve onun kişilik özellikleri, mesajın kapsamı ve etkileri, mesajı alan ve kişilik özelliklerine bağlıdır.

Tutumların Ölçülmesi

Davranış bilimlerinde ölçmeye ve araştırmalara konu olan ve bu nedenle doğru bir şekilde ölçülmesi gereken psikolojik değişkenlerden biri de tutumlardır (48).

Tutumların ölçülmesi, tutum değişikliği olup olmadığını belirlemek için önemlidir (49).

İnsanların tutumları hakkında bilgi edinmek için gösterilen çabanın nedeni, onların tutumlarını bilmekle, davranışları önceden kestirmek ve kontrol etmeyi sağlayabilmektir (50).

Tutumların fiziksel bir boyutu olmadığı için, diğer bir deyişle soyut kavramlar oldukları için ölçeklenmesi oldukça güçtür. Tutumlar, gizli ya da varsayılan değişkenlerdir. Bundan dolayı tutumlar doğrudan ölçülemezler. Bireylere herhangi bir tutum objesi ya da konusu ile ilgili tutumları sorulduğunda, çoğunlukla tam bir cevap vermezler, yüzeysel ya da yanlış ifadelerde bulunurlar. Bu nedenle bireylerin tutumlarını öğrenmek için onların düşünceleri, duyguları ve tepki eğilimleri ile ilgili bilgi edinilmeye çalışılır (51).

Tutumların ölçümü ile ilgili yapılan çalışmalar üç kategoride toplanabilir:

1. Bireylerin ortaya koyduğu davranışlardan çıkarsamalar yapmaya (sonuçlar çıkarmaya) izin veren yöntemler. Bunda, gözleme dayalı olarak veri toplanmalı ve tutum-davranış ilişkisi kurulmalıdır.
2. Bireylerin fizyolojik tepkilerine dayalı olarak çıkarsamaların yapılmasıdır.
3. Bireylerin bir dizi ifade/madde ya da sığata verdikleri tepkilere dayanarak çıkarsamalar yapmaya olanak sağlayan yöntemler. Bu yöntemler ‘ölçekleme teknikleri’ olarak tanımlanır ve ‘ölçek’ olarak ifade edilen araçlardır (52).

Tutum Ölçekleri

Bireylerin, bir dizi cümle ya da sıfat dizisine, gerçek duyguları doğrultusunda tepkide bulunmaları istenir. Bu cümle ya da sıfat listelerine “ölçek” denilmektedir. Tutum ölçekleri, soyut olan birçok değişkenin nitel özelliklerini çeşitli sınıflarla ifade etmeyi ve bunları sayısal değerlerle dile getirmeyi gerektirmektedir. Bir değişkenin sayısal olarak ifade edilmesinin çeşitli yararları vardır: En önemlisi nitel bir özellik, matematiksel işlemlere elverişli olmadığından, sayısal olarak ifade edildiğinde değişkenlerin analiz edilebilir olması söz konusudur. En sık kullanılan Thurstone, Likert, Guttman ve Duygusal Anlam ölçekleri olmaktadır (53).

Belirtilen bu dört ölçek türü arasında bazı önemli farklılıklar bulunmaktadır: Duygusal anlam ölçekleri, biçimsel açıdan diğer üç tür ölçekten farklı görülebilir. Bir duygusal anlam ölçeği, bir dizi iki uçlu değerlendirme sıfatlarından (örneğin, iyi-kötü, güzel-çirkin, rahat-gergin) oluşur. Thurstone, Likert, Guttman ölçekleri de sıfatları değil; cümleleri içerir (54).

Deneklerin ön plana alındığı ölçekleme yaklaşımının tipik bir örneği olan Likert ölçeğinde, tutumları ölçülecek bireylerin tepkide bulunacakları çeşitli ifadeler yer almaktadır. Tutum ölçeğini alan birey, benimsediği ifadeleri işaretlemek yerine, verilen her ifadeye ne ölçüde katılıp katılmadığını dereceler içinde belirlemektedir. Likert tipi ölçekler, bireyin kendisi hakkında bilgi vermesi esasına dayanmaktadır. Likert ölçeği, tutum ölçekleri içinde en yaygın olarak kullanılanıdır. Bunun nedeni, Likert tipi ölçeklerin geliştirilmesinin diğer ölçeklere göre daha kolay ve kullanışlılığının da yüksek olmasıdır (52).

Likert ölçeğinin avantajı, geliştirilmesinin Guttman ve Thurstone ölçeklerine göre daha kolay olmasının yanı sıra, çok çeşitli tutum objelerine ve durumlarına uyum sağlayabilmesi ve tutumun ölçülebilen boyutlarından hem yönünü hem de derecesini hesaplayabilme kolaylığı da sağlamasıdır. Buna karşın dezavantajı ise, farklı cevap ifadelerinin aynı toplam puanı üretebilmesidir. Likert ölçekleri bu yüzden, tutumlardaki değişiklikleri ölçmede, Guttman ve Thurstone ölçekleri kadar duyarlı değildirler (55). Ayrıca bireyin kendini başkalarından daha çok tanıdığı ve anladığı varsayımına dayanan bu teknikte, bireyin hem bu varsayımı karşılayacak iç görüye sahip olması, hem de kendisi hakkındaki bilgileri tam ve çarpıtmadan vermesi beklenmektedir. Ancak bu, her zaman mümkün olmayabilmektedir. Bireyler, kendileri için sakıncalı olabileceğini düşündükleri bilgileri başkalarından saklama eğiliminde olabilirler; ortamdaki koşula göre, sosyal beğenirliği ön plânda tutarak kendileri hakkındaki bilgilerin bir kısmını veya tamamını gizleyebilir veya farklı bir biçimde cevap verebilirler (48).

Cevaplayıcılardan daha samimi cevaplar elde edebilmek için kimliklerin gizlenmesi sağlanır ve bu gibi sakıncaların önüne geçilmiş olur.

Tutum Ölçeklerinin Beden Eğitiminde Kullanılmasının Amacı ve Beden Eğitimi İle İlgili Geliştirilmiş Bazı Ölçek Çalışmaları

Beden eğitimi ve spor alanında ölçek geliştirme ve ölçeklerin kullanılması ile bireylerin çeşitli değişkenlerine ilişkin tutumlarının belirlenmesine yönelik birçok çalışma yapılmış, hâlen de yapılmaktadır.

Bireyler bir konu, obje, kişi ya da bir olaya karşı olumlu tutum içerisinde ise onu sevebilir, ona yaklaşabilir ve destekleyebilir; tersi durumda, yani olumsuz tutum içinde ise ondan uzaklaşır, olumsuz davranışlar içinde olabilir. Ancak tutumların zamanla yenileri kazanılacağı gibi, var olan tutumların değişmesi de mümkündür. Bu nedenle tutumlar hakkında yapılacak olan çalışmalar beden eğitimi ve spor çalıştırıcıları, yöneticileri, öğretmenlerine önemli bulgular sağlayabilir.

Beden eğitimi alanında yapılan ölçek geliştirme çalışmaları, sayısal veriler sağlaması nedeniyle, öğretmene dersin işlenişi ve uygulanan eğitimsel stratejiler hakkında bilgi vermesinin yanında, beden eğitimi ders programını da değerlendirerek öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrusunda çeşitli düzenlemelerin yapılmasını sağlar ki bu da dersin verimliliğini artması için çok önemlidir.

Bu amaçla geliştirilmiş ölçeklerden bazıları şu şekilde özetlenebilir:

“Sherrill ve Toulmin, 7’li Likert şeklinde 50-350 puan arasında değerlendirilen ve toplam 50 maddeden oluşan “Çocukların Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”ni geliştirmişlerdir. 9-12 yaş çocukları için geliştirilen bu ölçeğin yapı geçerliliği, 300 çocuk üzerinde test edilmiştir. İki yarı güvenirliği 0.91 olarak bulunmuştur. 1995 yılında 322 çocuk üzerinde yeniden yapılan test-tekrar test güvenirliği 0.87 olarak bulunmuştur” (56).

Schutz, Smoll, Carre ve Mosher yüksek iç tutarlılık ve güçlü faktör güvenirliği bulunan bir test geliştirmişlerdir. 500 kız ve erkek öğrenciye uygulanan Likert tipi ölçek 3, 7 ve 11. düzey öğrenciler üzerinde geliştirilmiştir (5).

Özer ve Aktop’un (57) belirttiklerine göre, “Türkiye’de öğrencilerin beden eğitimine yönelik tutumları ile ilgili ölçek geliştirme çalışması Pehlivan (1998) ile Demirhan ve Altay (2001) tarafından yapılmıştır. Pehlivan ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını ölçebilecek 22 maddelik Likert tipi tutum ölçeği geliştirmiştir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı 0.95’dir. Demirhan ve Altay (2001), 1996 yılında geliştirdikleri 32 maddelik ölçeğin revizyonunu lise birinci sınıfa devam eden 650 kız ve erkek üzerinde gerçekleştirmişlerdir. 24 ifadeden oluşan beş dereceli likert tipi ölçekten alınabilecek en düşük puan 24, en yüksek puan ise 120’dir. Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği (BESTÖ)’nin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0.93 olarak bulunmuştur.”

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu çalışma, betimsel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın evreni, araştırmanın örnekleme, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını araştıran bu çalışmada, anket (survey) modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Tekirdağ ili Çorlu ilçe merkezinde bulunan 28 ilköğretim okulunun sekizinci sınıfında öğrenim gören N=1565 erkek öğrenci ve N=1372 kız öğrenci yine ilçe merkezinde bulunan 13 lisenin dokuzuncu sınıfında öğrenim gören N=1933 erkek öğrenci ve N=1746 kız öğrenci toplam N=6616 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise sekizinci sınıfında öğrenim gören n=314 erkek öğrenci ve n=273 kız öğrenci, dokuzuncu sınıfında öğrenim gören n=385 erkek öğrenci ve n=349 kız öğrenci olmak üzere toplam n=1321 öğrenci oluşturmaktadır. Anderson'un kuramsal örneklem büyüklükleri tablosuna bakıldığında araştırmaya katılan toplam öğrenci sayısının % 95 güvenlik seviyesi ile yeterli olduğu sonucuna varılabilir (58).

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Ölçeğin birinci bölümünde araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu; ikinci bölümünde ise öğrenci tutumlarının ölçülmesi için, Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” (BESTÖ) kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik

katsayısı 0.93, sınıf içi korelasyon katsayısı 0.85, ölçüt geçerliliği katsayısı 0.83'tür. Likert tipi 5'li dereceleme ölçeği uygulanmıştır. 24 maddelik ölçeğin 12'si olumlu, 12'si olumsuz maddeden oluşmaktadır. Anket maddelerinin incelenmesinde 6, 7, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 23. maddeler olumlu; 1, 2, 3, 4, 5, 8, 11, 13, 19, 20, 22, 24. maddeler olumsuz maddeler olarak incelenmiştir.

Ölçek maddeleri için:

	Olumlu madde	Olumsuz madde
Tamamen katılıyorum	5	1
Katılıyorum	4	2
Kararsızım	3	3
Katılmıyorum	2	4
Tamamen katılmıyorum	1	5

Ölçekten alınabilecek en düşük puan 24, en yüksek puan ise 120'dir. Sonuçta 1-24 puan en olumsuz tutumu, 25-48 puan olumsuz tutumu, 49-72 puan nötr tutumu, 73-94 puan olumlu tutumu, 95-120 puan en olumlu tutumu ifade etmektedir. Ölçekten elde edilebilecek puanları yorumlamanın bir diğer yolu da yanıtlayıcı tarafından işaretlenen cümlelerin madde puanlarının toplamının madde sayısına bölünmesidir. Bu yolla elde edilecek istatistik 1 ile 5 arasında olacaktır. Bunlardan 1-2 arasında olanlar olumsuz, 3 nötr, 4-5 arasında olanlar olumlu tutum gösterecektir (5).

Verilerin Toplanması

Araştırmanın yapılabilmesi için Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı Bilimsel Araştırma Değerlendirme Komisyonundan (Tarih: 10.08.2011 Karar No: 15/25) Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 29/07/2011 tarih ve 638 sayılı yazısı ile Tekirdağ Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğünden (Tarih: 04/10/2011 Sayı: B.08.4.MEM.4.59.00.07.100/24122) izin alınmıştır. 2011-2012 eğitim-öğretim döneminde ilgili okullar dolaşarak beden eğitimi öğretmenlerine bilgi verilmiş, ölçeği beden eğitimi dersi öncesinde uygulamaları istenmiştir. Ölçek, açıklamalara uygun şekilde 15 dakikalık sürede uygulandıktan sonra toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alpha ile 0.925 olarak tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında 1321 ölçek dağıtılmış, bunların 1304'ü geri toplanabilmiştir. Toplanan

ölçeklerden 33 tanesi eksik ya da hatalı dolduruldukları için değerlendirme dışı tutulmuş, ilköğretim okullarındaki 256 kız, 303 erkek; liselerdeki 340 kız, 372 erkek toplam 1271 öğrencinin verileri değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin analizinde Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalına kayıtlı SPSS 15.0 (Lisans No: 10240642) istatistik programından yararlanıldı. Araştırmada katılımcıların tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları hesaplandıktan sonra cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi değişkenlere göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında farklılık olup olmadığı Mann-Whitney U testi ile tespit edildi ve istatistiksel anlamlılık sınırı olarak $p < 0.05$ değeri kabul edildi.

BULGULAR

Bu bölümde bulgular, tablolar şeklinde verilmiş ve tablolar ile ilgili detaylı açıklamalar yapılmıştır. Değişkenlere göre öğrencilerin tutum puanları incelenirken önce ele alınan değişkenle ilgili olarak sayısal dağılımları, tutum puanlarının ortalamaları, standart sapmaları, z değerlerini ve anlamlılık düzeylerini gösteren tablolar düzenlenmiştir.

Birinci alt probleme ilişkin bulgular: Araştırmaya katılan sekizinci ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan sekizinci ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri

Cinsiyet	n	Ortalama	Std. Sap.	Z	P
Erkek	675	103.27	14.99	-8.456	0.000
Kız	596	96.19	16.36		

$p < 0.05$

Araştırmaya katılan 675 erkek öğrencinin tutum puanları ortalaması 103.27, standart sapması 14.99; 596 kız öğrencinin tutum puanları ortalaması 96.19, standart sapması 16.36 olarak tespit edilmiştir (Tablo 1). Katılımcıların beden eğitimi ve spor tutum ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyete göre karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$).

İkinci alt probleme ilişkin bulgular: Araştırmaya katılan sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya katılan sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri

8.Sınıf	n	Ortalama	Std. Sap.	Z	P
Erkek	303	107.20	12.07	-4.763	0.000
Kız	256	102.01	14.41		

$p<0.05$

İlköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören 303 erkek öğrencinin tutum puanları ortalaması 107.20, standart sapması 12.07; ilköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören 256 kız öğrencinin tutum puanları ortalaması 102.01, standart sapması 14.41’dir (Tablo 2). Sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor tutum ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyete göre karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$).

Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular: Araştırmaya katılan dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya katılan dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri

9.Sınıf	n	Ortalama	Std. Sap.	Z	P
Erkek	372	100.06	16.33	-7.117	0.000
Kız	340	91.80	16.40		

$p < 0.05$

Lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören 372 erkek öğrencinin tutum puanları ortalaması 100,06, standart sapması 16.33; lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören 340 kız öğrencinin tutum puanları ortalaması 91.80, standart sapması 16.40'tır (Tablo 3). Dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor tutum ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyete göre karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($p < 0.05$).

Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular: Araştırmaya katılan sekizinci ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya katılan sekizinci ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri

Sınıf düzeyi	n	Ortalama	Std. Sap.	Z	P
8.sınıf	559	104.83	13.43	-9.722	0.000
9.sınıf	712	96.12	16.86		

$p < 0.05$

Araştırmaya katılan ilköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören 559 öğrencinin tutum puanları ortalaması 104.83, standart sapması 13.43; araştırmaya katılan lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören 712 öğrencinin tutum puanları ortalaması 96.12, standart sapması 16.86'dır (Tablo 4). Katılımcıların beden eğitimi ve spor tutum ölçeğinden aldıkları puanların sınıf düzeyine göre karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$).

Beşinci alt probleme ilişkin bulgular: Araştırmaya katılan sekizinci sınıfta ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Araştırmaya katılan sekizinci sınıfta ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri

Sınıf düzeyi	n	Ortalama	Std. Sap.	Z	P
8.sınıf (Erkek)	303	107.20	12.07	-6.011	0.000
9.sınıf (Erkek)	372	100.06	16.33		

$p<0.05$

Araştırmaya katılan ilköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören 303 erkek öğrencinin tutum puanları ortalaması 107.20, standart sapması 12.07; araştırmaya katılan lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören 372 erkek öğrencinin tutum puanları ortalaması 100.06, standart sapması 16.33'tür (Tablo 5). Sekizinci sınıfta öğrenim gören erkek öğrenciler ile dokuzuncu sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor tutum ölçeğinden aldıkları puanların sınıf düzeyine göre karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$).

Altıncı alt probleme ilişkin bulgular: Araştırmaya katılan sekizinci sınıfta ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya katılan sekizinci sınıfta ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri

Sınıf düzeyi	n	Ortalama	Std. Sap.	Z	P
8.sınıf (Kız)	256	102.01	14.41	-7.902	0.000
9.sınıf (Kız)	340	91.80	16.40		

$p < 0.05$

Araştırmaya katılan ilköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören 256 kız öğrencinin tutum puanları ortalaması 102.01, standart sapması 14.41; araştırmaya katılan lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören 340 kız öğrencinin tutum puanları ortalaması 91.80, standart sapması 16.40’tır (Tablo 6). Sekizinci sınıfta öğrenim gören kız öğrenciler ile dokuzuncu sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor tutum ölçeğinden aldıkları puanların sınıf düzeyine göre karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($p < 0.05$).

TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını belirleyip cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi değişkenler açısından karşılaştırmasını yapmaktır.

Çalışma, Çorlu ilçe merkezinde bulunan 28 ilköğretim okulu ve 13 lisedeki toplam 1271 öğrencinin “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” ne verdikleri cevaplar esas alınarak değerlendirilmiş ve sonuçlara dayalı olarak tartışma yapılmıştır.

Birinci alt probleme ilişkin bulguların tartışma ve yorumu: Erkek öğrencilerin tutum puanları ortalamasının 103.27, kız öğrencilerin tutum puanları ortalamasının 96.19 olduğunun, Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştiren (BESTÖ) tutum puanları ortalamaları kriterlerinde 1-24 puan en olumsuz tutumu, 25-48 puan olumsuz tutumu, 49-72 puan nötr tutumu, 73-94 puan olumlu tutumu, 95-120 puan en olumlu tutumu ifade etmektedir. Bu durumda her iki grubunda beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum puanları ortalaması en olumlu düzeydedir ve iki grup arasında anlamlı bir farka rastlanmıştır ($p<0.05$). Ülkemizdeki ilköğretim ve ortaöğretim beden eğitimi ders programları daha çok motorik özelliklerin ön planda tutulduğu çalışmaları içerdiği için erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin daha olumlu tutuma sahip olmaları bu yüzden olabilir.

Sally ve ark. (59) sporu amaç edinilenler ile spora ilgi duyan genç katılımcılar üzerine yaptıkları araştırmada erkekler sporun amacını, yüksek sosyal statü ve popüleriteyi yükselttiğini, kişinin kazanma arzusunu ve yarışmacı ruhu kazandırdığını belirtmişlerdir.

Göktaş ve Arıkan'ın (60) “İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentilerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması” adlı araştırmasında, ilköğretim kız öğrencilerin öncelikli ikinci sırada, ortaöğretim kız öğrencilerinin ise üçüncü sırada algıladıkları ritm ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme amacını, erkek öğrenciler öncelikli ilk beş amaç arasında görmemektedirler. Bu bağlamda kız öğrenciler dış görünüşlerine, estetiğe, denge ve zarafete daha fazla önem verirler. Erkekler ise; fiziksel olarak güçlerini gösterip akran gruplarına karşı üstünlük sağlayabilecekleri mücadele sporları ve yarışmalardan daha fazla zevk almaktadırlar.

Browne (61), kızları beden eğitimi dersini seçmeye sevk eden veya sevk etmeyen nedenleri araştırmıştır. Çalışmanın sonucunda, beden eğitimi çalışmalarını seçmemek için kızlar tarafından verilen en önemli nedenler diğer konu alanlarının kariyer planları için daha önemli olması, okul dışında yeterince egzersiz yapmaları ve beden eğitiminde çok fazla rekabetin olmasıdır.

Kangalil ve ark. (62) ve Çelik ve Pulur (63) çalışmalarında kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının olumlu olduğunu; erkek öğrencilerin tutum puanlarının kız öğrencilerin tutum puanlarından yüksek olduğu belirlenmişler ve bu iki grup arasında anlamlı derecede bir fark tespit etmişlerdir. Bu çalışmalar, bizim yapmış olduğumuz çalışmayı destekler niteliktedir.

Gürbüz ve Özkan'ın (64) “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi” adlı çalışmasının sonuçlarına göre; araştırmaya katılan erkek öğrencilerin bu derse ilişkin tutumlarının olumlu olduğunu, araştırmaya katılan kız öğrencilerin ise bu derse ilişkin tutumlarının olumsuz olduğu göstermektedir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması sonucunda ise gruplar arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmadığı belirtilmiştir. Bu çalışma, bizim yaptığımız çalışma ile farklılık göstermektedir.

İkinci alt probleme ilişkin bulguların tartışma ve yorumu: Araştırmaya katılan sekizinci sınıfta öğrenim gören 303 erkek öğrencinin tutum puanları ortalaması 107.20; araştırmaya katılan sekizinci sınıfta öğrenim gören 256 kız öğrencinin tutum puanları ortalaması 102.01 olarak tespit edilmiştir. Her iki grubunda beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları en olumludur ve iki grup arasında anlamlı bir farka rastlanmıştır ($p<0.05$). Bu farka rastlanmasının nedeni olarak aynı sınıf düzeyindeki kız ve erkek öğrencilerin farklı ilgi ve ihtiyaçlarının olması olabilir.

Treanor ve ark. (65) da, kız öğrencilerin altıncı sınıftan sekizinci sınıfa doğru beden eğitimi dersinden hoşlanma konusunda sistematik bir düşünüş sergilediklerini, erkek öğrencilerin ise beden eğitimi dersinden giderek daha çok zevk aldıklarını belirtmişlerdir.

Arabacı'nın (66) "İlköğretim ve Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları ve Sınıf Tercihleri (Türkiye örneği)" çalışmasında, ilköğretimde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimine karşı tutum puanları benzer özellik göstermektedir. Bu iki grup arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Hünük ve Demirhan'ın (67) "İlköğretim Sekizinci Sınıf, Lise Birinci Sınıf ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması" adlı çalışmasında 8. sınıfta öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının olumlu olduğu; ancak erkek öğrencilerin kızlara oranla daha olumlu bir tutuma sahip oldukları; fakat bu farkın anlamlı derecede olmadığı belirtilmiştir. Bu çalışmalar, bizim yapmış olduğumuz çalışma ile farklılık göstermektedir.

Kangalgil ve ark. (68) "İlköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması" çalışmasında, 8. sınıfta öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin tutum puanlarının yüksek olduğunu; ancak erkek öğrencilerin kızların puanlarından daha yüksek puana sahip olduklarını bildirmektedirler.

Üçüncü alt probleme ilişkin bulguların tartışma ve yorumu: Araştırmaya katılan lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören 372 erkek öğrencinin tutum puanları ortalaması 100.06; araştırmaya katılan lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören 340 kız öğrencinin tutum puanları ortalaması 91.80'dir. Erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumu en olumlu, kız öğrencilerin tutumu ise olumlu olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre; erkek öğrencilerin tutumu, kız öğrencilere oranla daha olumludur ve iki grup arasında anlamlı bir fark vardır ($p < 0.05$). Bu farkın olmasının nedeni olarak bu öğrencilerin ergenlik döneminin içerisinde olmaları ve bir önceki bulguda da belirttiğimiz gibi farklı ilgi ve ihtiyaçlarının olması olabilir.

Koca ve Demirhan'ın (69) yaptıkları araştırmaya göre; lisede öğrenim gören erkek öğrencilerin tutum puanları, kız öğrencilerin tutum puanlarından önemli derecede daha yüksektir ve kız ve erkek öğrencilerin tutum puanları açısından anlamlı bir farklılık vardır. Bu araştırma, bizim yapmış olduğumuz araştırma ile benzer özellik taşımaktadır.

Stelzer ve ark. (70) Amerika, İngiltere, Çek Cumhuriyeti ve Avusturya'da lise öğrencilerinin beden eğitimine ilişkin tutumlarının ölçüldüğü çalışmalarında; erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla daha olumlu tutuma sahip olduğunu ve iki grup arasında

anlamli bir farklılık olduğunu bildirmektedirler. Bu çalışma bizim yaptığımız çalışmayı destekler niteliktedir.

Dördüncü alt probleme ilişkin bulguların tartışma ve yorumu: Araştırmaya katılan 559 sekizinci sınıf öğrencisinin tutum puanları ortalaması 104.83, araştırmaya katılan 712 dokuzuncu sınıf öğrencisinin tutum puanları ortalaması 96.12 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre iki grup arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($p < 0.05$). İki grupta beden eğitimi dersine karşı en olumlu tutum puanlarına sahiptirler. Bu bulgulardan sınıf düzeyi azaldıkça beden eğitimi dersine ilişkin tutumların arttığı ya da sınıf düzeyi arttıkça beden eğitime karşı tutumun azaldığı sonucuna varılabilir.

Dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilere oranla beden eğitimi ve spor dersine olan olumlu tutumlarında azalma olmasının nedenlerinden biri, ilköğretimden ortaöğretime geçiş aşaması olabilir. Ortaöğretimde kendinden yaşça daha büyük öğrencilerin bulunduğu ortamda olması neticesinde bu öğrenci grubunun etkisinde kalma, onlara özenme gibi durumları ile beraber yeni ortama alışma süreci içerisinde bir gruba ait olma ve kabul görme isteği ile ilgi, ihtiyaç ve isteklerinde değişimler olabilir. Bu yüzden beden eğitimi ve spora olan ilginin azalması olasıdır.

Subramaniam ve Silverman'ın (71) "Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitime İlişkin Tutumları" adlı çalışmasında, sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin altıncı ve yedinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerden büyük ölçüde daha düşük tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir (70). Bu çalışma, bizim yapmış olduğumuz çalışmayı destekler niteliktedir.

Abdullah Hamed Nasser AL-Liheibi'nin (72) Suudi Arabistan'da ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitime ilişkin tutumlarının belirlendiği çalışmanın sonuçları neticesinde; araştırmaya katılan 480 ortaokul ve lise öğrencisi bulunmaktadır. Lise öğrencilerinin, ortaokul öğrencilerinden az oranda olsa daha olumlu tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu çalışma, bizim yaptığımız çalışma ile farklılık göstermektedir.

Prochaska ve ark. (73) son zamanlarda çocukların beden eğitiminden hoşlanmasının ölçülmesi ile ilgili uzunlamasına bir çalışma yürüttüler. Üç yıllık periyotta, beden eğitiminden hoşlanma durumunun arttığını ya da azaldığını belirlemek için 414 ilköğretim okulu öğrencisinin incelenmesi için üç yıl zaman harcadılar. Bu çalışmanın bulguları neticesinde, beden eğitiminden hoşlanma zamanla % 90'dan % 78'e geriledi

Şişko ve Demirhan (3), ilköğretim sekizinci sınıf ve lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine tutumlarını saptamak için yaptıkları çalışmaların bulgularında, öğrenci

tutumları arasında anlamlı fark olmadığını bildirmektedirler. Bu çalışmalar, bizim yapmış olduğumuz çalışma ile farklılık göstermektedir.

Beşinci alt probleme ilişkin bulguların tartışma ve yorumu: İlköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören 303 erkek öğrencinin tutum puanları ortalaması 107.20; araştırmaya katılan lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören 372 erkek öğrencinin tutum puanları ortalaması 100.06'dır. İki grubun da beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları en olumludur ve gruplar arası anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Sekizinci sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin sınav stres ve kaygısını üzerlerinden atmanın bir yolu olarak beden eğitimi ve spora yönelmeleri beden eğitimine ilişkin tutum puanlarının dokuzuncu sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerden daha yüksek çıkmasına neden olmuş olabilir.

Rice'in (74) lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlerine ve beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını saptamak amacıyla yaptığı çalışmada, sınıf düzeyi yükseldikçe erkek öğrencilerin tutum puanlarında yükselme olduğu gözle çarpılmaktadır.

Ryan ve ark. (75) ortaokul öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada ulaştıkları sonuç, sınıf düzeyi arttıkça erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spora olan tutum puanlarının arttığı yönündedir. Bu çalışmalar, bizim yaptığımız çalışma ile çelişki taşımaktadır. Bu çalışmaların bizim yapmış olduğumuz çalışma ile çelişki göstermesinin nedenlerinden biri, bizim ilköğretim ve ortaöğretim seviyesi gibi iki farkı ortamda bulunan grupları incelememizden dolayı erkek öğrencilerin tutum puanlarında azalma olabilir. Oysa diğer iki çalışma aynı ortamda bulunan öğrenciler arasında yapılmıştır. Farklı bir ortamdaki durumlardan etkilenme söz konusu değildir.

Altıncı alt probleme ilişkin bulguların tartışma ve yorumu: Araştırmaya katılan ilköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören 256 kız öğrencinin tutum puanları ortalaması 102.01; araştırmaya katılan lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören 340 kız öğrencinin tutum puanları ortalaması 91.80'dir. Sekizinci sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin tutum puanları en olumlu, dokuzuncu sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin tutum puanları olumludur. Sınıf düzeyine göre beden eğitimi ve spor tutum ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Farklı bir öğretim kademesine geçiş ve yeni ortamda bulunan yaş ve sınıf düzeyi olarak büyük öğrencilerin ilgilendikleri konulara karşı merak ve ilginin başka konulara yönelmesi beden eğitimi ve spora olan ilginin azalmasına neden olabilir. Bu yüzden dokuzuncu sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin tutum puanları sekizinci sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerden daha düşük tespit edilmiş olabilir.

Şişko ve Demirhan (3) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre; ilköğretim sekizinci sınıfta ve lise birinci sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum puanları olumludur. Sekizinci sınıftaki kız öğrencilerin tutum puanları, lise birinci sınıftaki kızlara oranla daha yüksektir. Ancak bu iki grup arasındaki tutum puanları farkı anlamlı düzeyde değildir.

Kangalgil ve ark. (68) yaptıkları çalışmada, sporcu lisansı olan sekizinci sınıf kız öğrencilerinin tutum puanları, sporcu lisansı olan dokuzuncu sınıf kız öğrencilerinin tutum puanlarından daha düşüktür. Sporcu lisansı olmayan sekizinci sınıftaki kız öğrencilerin tutum puanları, sporcu lisansı olmayan dokuzuncu sınıftaki kız öğrencilerin tutum puanlarından daha yüksektir. İki grup içinde tutum puanları bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.

Arabacı'nın (66) yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre; ilköğretimde öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimine ilişkin tutum puanlarının, lisede öğrenim gören kız öğrencilerin tutum puanlarından önemli derecede daha yüksek olduğu tespit edilmiş ve iki grup arasında anlamlı bir farka rastlanmıştır. Bu araştırma, bizim yaptığımız araştırma ile benzer özellik göstermektedir.

SONUÇLAR

İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını belirleyip cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi değişkenler açısından karşılaştırmak amacı ile yapılmış olan araştırmanın sonuçları aşağıda belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan sekizinci ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören tüm öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum puan ortalamaları olumlu ve en olumlu düzeydedir. Her sınıf düzeyinde erkek öğrencilerin tutum puanları kız öğrencilerin tutum puanlarından daha yüksektir. Sekizinci sınıfta öğrenim gören erkek öğrenciler dokuzuncu sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerden ve sekizinci sınıfta öğrenim gören kız öğrenciler dokuzuncu sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerden beden eğitimi ve spora ilişkin daha olumlu tutuma sahiptirler.

- Araştırmaya katılan ilköğretim sekizinci sınıfta ve lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının cinsiyete göre karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılık tespit edildi.
- Araştırmaya katılan ilköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının cinsiyete göre karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılık tespit edildi.
- Araştırmaya katılan lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının cinsiyete göre karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılık tespit edildi.

- Araştırmaya katılan ilköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılık tespit edildi.
- Araştırmaya katılan ilköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören erkek öğrenciler ile lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılık tespit edildi.
- Araştırmaya katılan ilköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören kız öğrenciler ile lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılık tespit edildi.

Bu araştırmanın sonucunda şu öneriler yapılabilir:

1. Bu çalışma başta beden eğitimi öğretmenlerine dersin işlenişine yönelik teknik ve stratejilerin değerlendirilmesi aşamasında yardımcı olabilir.
2. Beden eğitimi ders programını hazırlayan kurumlara hazırlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında dikkat edilmesi gereken öğrenci tutumları ve yaklaşımları konusunda ipuçları sağlayabilir.
3. Araştırmada kullanılan “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” farklı illerdeki ve ülkelerdeki öğrenciler üzerinde de uygulanarak karşılaştırma yapılabilir.
4. Ölçek daha geniş gruplara uygulanarak, ölçüm sonuçlarına göre olumlu ve olumsuz tutumlara neden olan etkenler ortaya çıkarılarak, olumsuz tutumların olumlu yönde değişmesini sağlayacak çalışmalar yapılabilir.
5. Ölçek ile farklı stratejiler, teknolojiler, yöntemler kullanılarak işlenen beden eğitimi derslerindeki duyuşsal davranışların kazanımlarına ilişkin ipuçları elde edilebilir.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını belirleyip cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi değişkenler açısından karşılaştırmasını yapmaktır.

Araştırmaya örneklem olarak, rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 28 ilköğretim okulunun sekizinci sınıfında öğrenim gören 256 kız, 303 erkek, 13 lisenin dokuzuncu sınıfında öğrenim gören 340 kız ve 372 erkek öğrenci olmak üzere toplam 1271 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Öğrenci tutumlarının ölçülmesi için Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” (BESTÖ) kullanıldı

Ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alpha ile 0.925 olarak tespit edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 15.0 istatistik programından yararlanıldı. Araştırmada katılımcıların tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları hesaplandıktan sonra cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi değişkenlere göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında farklılık olup olmadığı Mann-Whitney U testi ile tespit edildi ve istatistiksel anlamlılık sınırı olarak $p < 0.05$ değeri kabul edildi.

Sonuç olarak; Sekizinci sınıfta ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının cinsiyete göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı bir farka rastlandı ($p < 0.05$). Sekizinci sınıfta öğrenim gören erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının cinsiyete göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı bir farka rastlandı ($p < 0.05$). Sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı bir farka rastlandı ($p < 0.05$). Sekizinci sınıfta öğrenim gören erkek öğrenciler ile dokuzuncu sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin ve

sekizinci sınıfta öğrenim gören kız öğrenciler ile dokuzuncu sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı bir farka rastlandı ($p<0.05$).

Anahtar kelimeler: Tutum, beden eğitimi ve spor, ilköğretim öğrencileri, lise öğrencileri.

FEMALE AND MALE STUDENTS' ATTITUDES TOWARD PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS COURSE , STUDY AT PRIMARY & HIGH SCHOOLS OF ÇORLU, DISTRICT OF THE TEKİRDAĞ CITY

SUMMARY

The purpose of this study is to determine the attitudes of male and female students, studying in primary and high schools, towards physical education and sport course and is to compare them in terms of variables such as gender and grade level.

As for the research sample, a total of 1,271 students including 256 girls, 303 male students who study in the eighth class of 28 primary schools, which were selected by random sampling and 340 female and 372 male high school students who study in ninth grade of 13 highschools voluntarily participated in that study. "Physical Education and Sport Attitude Scale" (BESTÖ) which was developed by Demirhan and Altay (2001), was used to evaluate the students' attitudes.

With Cronbach's alpha reliability of the scale was found to be 0.925. SPSS 15.0 statistical program was used to analyze the data. After calculating the average attitude scores and standard deviations of the study participants', Mann -Whitney U test was used to determine whether there is a difference between their scores according to some variables such as gender and classroom-level or not and $p < 0.05$, as a limit of statistical significance was accepted.

As a result, significant differences were observed in comparison of the eighth and ninth grade students' attitudes towards physical education and sport lesson ($p < 0.05$). A significant difference was observed in the result of gender comparison between male and female students of eighth grade and again between ninth grade male /female students in terms

of their attitudes towards physical education and sport lesson. ($p < 0.05$). A significant difference was observed in the result of grade-level comparison between male and female students of eighth grade and again between ninth grade male /female students in terms of their attitudes towards physical education and sport lesson. ($p < 0.05$).

Key words: Attitude, physical education and sports, primary school students, high school students.

KAYNAKLAR

1. Özer DS, Özer MK. Çocuklarda motor gelişim. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2002:1.
2. Ercan AR. Eğitimde başarı için öğrenci tanıma teknikleri. 3.baskı. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1998:83.
3. Şişko M, Demirhan G. İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları. Hacettepe Üniv Eğitim Fak Derg 2002;23:205-210.
4. Morgan TC. (Çeviri: S.Karakaş). Psikolojiye giriş. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümleri Yayınları;1995. s.435.
5. Demirhan G, Altay F. Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği II. Hacettepe Üniv Spor Bilimleri Derg 2001;12(2):9-20.
6. Mirzeoğlu N. Sporun bilimsel temelleri. Mirzeoğlu N (Editör). Spor bilimlerine giriş. Ankara: Bağırhan Yayınevi; 2003. s.84.
7. Toksöz İ. Beden eğitimi ve oyun öğretimi IV. Edirne: Ders Notları;1991.
8. Ahmed S. Education and physical education. Delhi: Isha Books, 2005:1.
9. Bucher AC. Foundations of physical education and sport. London: The C.V. Mosby Company, 1983:13.
10. Freeman WH. Physical education, exercise and sport science in a changing society. 7th ed. London: Higher Education, 2012:5.
11. Morgan MJ, Summers J. Sports marketing. Sydney: Thomson, 2005:8
12. Blanchard K. The anthropology of sport. In: Coakley J, Dunning E. (Eds.). Handbook of sports studies. London: Sage; 2000. p.150.

13. Koç H, Tekin A. Beden eğitimi derslerinin çocuklarda seçilmiş motorik özellikler üzerine etkisi. 7. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Kongresi, Van, 2011.
14. Griggs G. An Introduction to primary physical education. New York: Routledge, 2012:211.
15. Mohnsen BS. Teaching middle school physical education. Third Edition. Champaign: Human Kinetics, 2008:28.
16. Shimon JM. Introduction to teaching physical education: Principles and strategies. Champaign: Human Kinetics, 2011:49.
17. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü. İlköğretim beden eğitimi dersi (1-8.sınıflar) öğretim programı. 2006.
18. Nichols B. Moving and Learning. "The elementary school physical education experience". 3rd ed. Mosby Year Book, 1994.
19. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. Ortaöğretim beden eğitimi dersi (9-12.sınıflar) öğretim programı 2011.
20. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ortaöğretim kurumları haftalık ders çizelgeleri 2010.
21. Yıldırım İ, Yetim A. Ortaöğretimde beden eğitimi dersinin öncelikli amaçları üzerine bir araştırma. Gazi Üniv BESYO Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Derg 1996;1(3):36-43.
22. Taşmektepligil Y, İmamoğlu O, Yılmaz Ç, Kılıcıgil E. İlköğretim okullarında beden eğitimi ders hedeflerinin gerçekleşme düzeyi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Derg 2006;IV(4):139-147.
23. Milli Eğitim Bakanlığı. Beden eğitimi öğretmenlerinin ders içi ve ders dışı çalışmaları rehberi. Ankara: Milli Eğitim Basımevi;2000.
24. Silverman S, Subramaniam PR. Student attitude toward physical education and physical activity: A review of measurement issues and outcomes. J Teach Phys Educ 1999;1:97-125.
25. Franzoi SL. Social psychology. 3rd ed. Boston: Mc. Graw Hill, 2003:156.
26. Özgüven İE. Psikolojik testler. Ankara: PDREM Yayınları, 2000:353.
27. Ülgen G. Eğitim psikolojisi. Ankara: Bilim Yayınları, 1995.
28. Bohner G, Wanke M. Attitudes and attitudes change. New York: Psychology Press, 2002:5
29. Maio GR, Haddock G. The Psychology of attitudes and attitude change. London: Sage Publ, 2009:11.
30. İnceoğlu M. Tutum algı iletişim. 5.baskı. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi, 2010:20-21.
31. Kağıçbaşı Ç. İnsan ve insanlar. İstanbul: Evrim Yayınları, 1999.
32. Kumar N. Communication and management. New Delhi: Gyan Publishing House, 1997:310.
33. Nairne JS. Psychology. Cengage Learning, 2009:420.

34. Baysal AC. Sosyal ve örgütsel psikolojide tutumlar. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları, 1981.
35. Kirel Ç. Tutum ve tutum değişimi. Sezen Ü (Editör). Sosyal psikoloji-I. Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayını; 2011. s.75.
36. Baysal AC, Tekarslan E. İşletmeler için davranış bilimleri. 2.baskı. İstanbul: Avcıol Basım-Yayın, 1996:254.
37. Erdoğan İ. İşletmelerde davranış. 10.baskı. İstanbul: Evrim Basımevi, 1999.
38. Aronson E, Wilson TD, Akert RM. Social psychology. Fifth Edition. New York: Pearson Education International, 2005:200.
39. Şimşek N. Kimya Eğitimine Yönelik Bir Tutum Ölçeği Hazırlanması ve Buna Yönelik Çeşitli Değerlendirmelerin Yapılması (tez). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü; 2002.
40. www.notoku.com/tutumu-olusturan-faktorler/.
41. Aydın O. Tutumlar. Özkalp E (Editör). Davranış bilimlerine giriş. 3.baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları; 2004. s.283.
42. Güney S. Sosyal psikoloji. 2. basım. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2012:136-148.
43. Kağıtçıbaşı Ç. Yeni İnsan ve insanlar. 10.baskı. İstanbul: Evrim Yayınevi, 2005:119-120.
44. Sakallı N. Sosyal etkiler. Ankara: İmge Kitabevi, 2001:111-112.
45. Morgan CT. (Çeviri: H. Arıcı, O. Aydın). Psikolojiye giriş. 14.baskı. Ankara: Meteksan AŞ; 2000:374.
46. www.notoku.com/tutumların-degisme-bicimi/.
47. Davidoff LL. Introduction to psychology. 3rd.Edition. New York: Mc Graw Hill International Book Company, 1987:569.
48. Tezbaşaran A. Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu. 2.baskı. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 1997:1.
49. Petty RE, Wheeler C, Tormala ZL. Persuasion and attitude change. In: Weiner IB (Ed). Handbook of psychology vol.5, New Jersey: Hoboken; 2003; ch 13, 356.
50. Eren E. Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi. 7.baskı. İstanbul: Beta Yayınları, 2001:181.
51. Thurstone LL. Attitudes can be measured. In: Fishbein M (Ed.). Readings in attitude teory and measurement. New York: John Wiley&Sons; 1967. p.77.
52. Tavşancıl E. Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi. Ankara: Nobel Yayıncılık, 2002:65-103-104-138-139.
53. Köklü N. Tutumların ölçülmesi ve likert tipi ölçeklerde kullanılan seçenekler. Ankara Üniv Eğitim Bilimleri Fak Derg 1995;28:81-93.
54. Anderson LW. Tutumların ölçülmesi. Çev: Çıkrıkçı N. Ankara Üniv Eğitim Bilimleri Fak Derg 1991;24(1):241-250.

55. Anderson LW. Likert scales. Keeves JP. In: (Ed). Educational research, methodology and measurement. An international handbook. New York: Pergoman Pres; 1988. p.427.
56. Safrit MJ. Introduction to measurement in physical education and exercise science. 2nd ed. Times Mirror/Mosby College Publishing, 1990:550.
57. Özer D, Aktop A. İlköğretim öğrencileri için hazırlanmış bir beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin adaptasyonu. Spor Bilimleri Derg 2003;14(2):67-82.
58. Balcı A. Sosyal bilimlerde araştırma. Yöntem, teknik ve ilkeler. Ankara: Bilgisayar Yayıncılık, 1995:110.
59. Sally A, Duda J, Keller MR. The Relationship between goal orientation nad perceived purposes of sport among youth sport participants. Journal of Sport Behavior 1998;21(4):474-483.
60. Göktaş Z, Arıkan AN. İlk ve orta öğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersinden beklentilerinin cinsiyete göre karşılaştırılması. Balıkesir Üniv Sosyal Bilimler Enstitüsü Derg 2007;17:1-11.
61. Browne J. Reasons for the selection or nonselection of physical education studies by year 12 girls. J Teach Phys Educ 1992;11(4):402-410.
62. Kangalgil M, Hünük D, Demirhan G. Spor yapan ve yapmayan öğrencilerin beden eğitimine ilişkin tutumları. 8.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, 2004.
63. Çelik Z, Pulur A. Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları. 7.Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri Kongresi s.1-7, Van, 2011.
64. Gürbüz A, Özkan H. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. (Muğla il örneği). Pamukkale Spor Bilimleri Derg 2012;2:78-89.
65. Treanor L, Graber K, Housner L, Wiegand R. Middle school students perceptions of coeducational and same-sex physical education classes. J Teach Phys Educ 1998;18(1):43-56.
66. Arabacı R. İlköğretim ve lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumları ve sınıf tercihleri (Türkiye örneği). İlköğretim Online [online]. 2009. <http://ilkogretim-online.org.tr>
67. Hünük D, Demirhan G. İlköğretim sekizinci sınıf, lise birinci sınıf ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. Spor Bilimleri Derg 2003;14(4):175-184.
68. Kangalgil M, Hünük D, Demirhan G. İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. Spor Bilimleri Derg 2006;17(2):48-57
69. Koca C, Demirhan G. An examination of high school students' attitudes toward physical education with regard to sex and sport participation. Percept Motor Skill 2004;98:754-758.
70. Stelzer J, Ernest JM, Fenster MJ, Langford G. Attitudes toward physical education: A study of high school students from four countries- Austria, Czechrepublic, England and Usa. College Student Journal 2004;38(2):602-611.

71. Subramaniam PR, Silverman S. Middle school students attitudes toward physical education. *Teach Teach Educ* 2007;23(5):602-611.
72. Abdullah Hamed Nasser AL-Liheibi, BA. Middle and High School Students' Attitude Toward Physical Education in Saudi Arabia (Dissertation). University Of Arkansas; 2005.
73. Prochaska JJ, Sallis JF, Slymen DJ, Mckenzie TL. A longitudinal study of children's enjoyment of physical education. *Pediatr Exerc Sci* 2003;15:170-178.
74. Rice PL. Attitudes of high school students towards physical education activities, teachers and personal health. *Physical Educator* 1988;45:94-99.
75. Ryan S, Fleming D, Maina M. Attitudes of middle school students toward their physical education teachers and classes. *Physical Educator* 2003;60(2):28-42.

TABLÖLAR LİSTESİ

- Tablo 1.** Araştırmaya katılan sekizinci ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri..... 19
- Tablo 2.** Araştırmaya katılan sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri 20
- Tablo 3.** Araştırmaya katılan dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri 21
- Tablo 4.** Araştırmaya katılan sekizinci ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri 21
- Tablo 5.** Araştırmaya katılan sekizinci ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri.. 22
- Tablo 6.** Araştırmaya katılan sekizinci ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımı, tutum puan ortalamaları, standart sapmaları, Z ve P değerleri.. 23

ÖZ GEÇMİŞ

05.05.1982 yılında Çorlu'da doğdum. İlkokul ve ortaokul eğitimimi Malkara'da tamamladıktan sonra lise eğitimimi Çorlu'da yabancı dil ağırlıklı olan Mimar Sinan Lisesinde tamamladım. 2006 yılında Trakya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulundan mezun oldum. Uzun yıllar Türkiye Basketbol Liglerinde profesyonel olarak basketbol oynadım ve antrenörlük yaptım. 2008 yılında vatani görevimi basketbol ordu milli takımında tamamladıktan sonra aynı yıl Çorlu'da 125. İlköğretim Okuluna kadrolu beden eğitimi öğretmeni olarak atandım ve hâlen bu göreve devam etmekteyim.

EKLER

Ek-1. Bilgilendirilmiş Olur Formu

Ek-2. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği

Ek-3. BESTÖ' nün Kullanımı İçin İzin

Ek-4. Tekirdağ Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü Onayı

Ek-5. Bilimsel Araştırma Değerlendirme Komisyonu Dilekçesi

Ek-6. Bilimsel Araştırma Değerlendirme Komisyonu Kararı

SEVGİLİ ÖĞRENCİLER;

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yapmakta olduğum 'Tekirdağ ili Çorlu ilçesinde İlköğretim Okulları ve Liselerde Öğrenim Gören Kız ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları' başlıklı tez çalışmam için yardımlarınıza ihtiyaç duymaktayım.

Elinizdeki form, iki ana bölümden meydana gelmektedir. Bilgi formu ve Beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeğidir. Bilgi formumuz, okul ve doğum tarihi gibi bilgilerinizi öğrenmeye; ölçeğimiz ise beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumu belirlemeye yöneliktir.

Araştırmamızın sonucunda elde edilecek bilgiler, kişisel değerlendirme amacıyla asla kullanılmayacağından isim belirtmenize gerek bulunmamaktadır. Bundan dolayı, istenen bilgileri içtenlikle cevaplamanız, araştırmanın sağlıklı ve doğru sonuçlar vermesi açısından çok önemlidir.

Destekleriniz ve katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Umut CANLI

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

BİLGİ FORMU

1.Okulunuzun adı:

2.Sınıf/Şube:

3.Doğum tarihi:

4.Cinsiyet:

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORA İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ

Açıklama:Aşağıda sizlerin beden eğitimi ve spora ilişkin görüşlerinizi ifade eden cümlelere yer verilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuyarak sizin için hangi düzeyde bir anlam ifade ediyorsa bu durumu aşağıdaki ölçütlere göre cümlelerin karşısındaki kutucuğu karalayarak belirtiniz. Anketi lütfen 15 dakika içerisinde tamamlayınız ve üzerine isim yazmayınız. Anket sonuçları sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

- (5) Tamamen katılıyorum
 (4) Katılıyorum
 (3) Kararsızım
 (2) Katılmıyorum
 (1) Tamamen katılmıyorum

Madde no:	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen katılmıyorum
	5	4	3	2	1
1. Beden eğitimi ve spor derslerinde hep korku hissine kapılıyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
2. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinde çok sıkılırım.	( )	( )	( )	( )	( )
3. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmaktan daima çekinirim.	( )	( )	( )	( )	( )
4. Beden eğitimi ve spor dersinde başarılı olmak için çaba sarfetmem.	( )	( )	( )	( )	( )
5. Beden eğitimi ve spor dersine diğer dersler gibi zorunlu olduğu için katılırım.	( )	( )	( )	( )	( )
6. Beden eğitimi ve sporla ilgili konuşmak zevklidir.	( )	( )	( )	( )	( )
7. Beden eğitimi ve spordan çok zevk aldığım için dersi özlemle beklerim.	( )	( )	( )	( )	( )
8. Beden eğitimi dersinde ön plana çıkmaktan kaçınırım.	( )	( )	( )	( )	( )
9. Beden eğitimi dersinde işbirliği duygularım gelişir.	( )	( )	( )	( )	( )
10. Beden eğitimi ve spor dersi sağlıklı ve temiz olmayı öğretir.	( )	( )	( )	( )	( )
11. Gelecekteki öğrencilik yaşantımda beden eğitimi ve spor dersi almak istemem.	( )	( )	( )	( )	( )
12. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin insanın sağlıklı gelişmesine katkı sağladığına inanırım.	( )	( )	( )	( )	( )
13. Okul ders programlarına beden eğitimi ve spor dersi koymak gerekli değildir.	( )	( )	( )	( )	( )
14. Beden eğitimi ve spor uğraşının gelecek yaşamımda önemli yarar sağlayacağına inanırım.	( )	( )	( )	( )	( )
15. Okul ders programlarının her yılında beden eğitimi ve spor dersi olmalıdır.	( )	( )	( )	( )	( )
16. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmak beni dinlendirir.	( )	( )	( )	( )	( )
17. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin dürüstlük ve demokratik yaşam davranışları kazandırdığına inanırım.	( )	( )	( )	( )	( )
18. Egzersiz ve spor yaparak serbest zamanların daha iyi değerlendirildiğine inanırım.	( )	( )	( )	( )	( )
19. Beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle uğraşmanın zaman kaybı olduğuna inanırım.	( )	( )	( )	( )	( )
20. Serbest zamanlarımda egzersiz ve spor yapmak içimden gelmez.	( )	( )	( )	( )	( )
21. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine önemli bir zaman ayırırım.	( )	( )	( )	( )	( )
22. Beden eğitimi ve sporla ilgili hiçbir şeye ilgi duymam.	( )	( )	( )	( )	( )
23. Beden eğitim ve spor etkinlikleri her zaman ilgimi çeker.	( )	( )	( )	( )	( )
24. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmayı başkalarına önemem.	( )	( )	( )	( )	( )

10.05.2011

Sayın Umut CANLI,

Yüksek lisans tez konusu olarak belirlediğiniz 'İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları' adlı konu için tarafımızdan geliştirmiş olan "Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği" nin tarafınızdan kullanması konusunda gerekli izin veriyorum, saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Gıyasettin Demirhan

Dr. Figen Altay

T.C.
TEKİRDAĞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı :B.08.4.MEM.4.59.00.07.100/ 24122

Konu : Anket Uygulaması.

04 EKİM 2011

VALİLİK MAKAMINA

İlgi :Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 29/07/2011 tarih ve 638 sayılı yazısı.

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Umut CANLI'nın İlimiz Çorlu İlçesindeki tüm ilk ve orta dereceli Okullarda "Tekirdağ İli Çorlu İlçesi İlköğretim Okulları ve Liselerde Öğrenim Gören Kız ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları" konulu anket uygulaması gerçekleştirmek istediği ilgi yazıyla Müdürlüğümüze bildirilmiş olup, anket çalışması Müdürlüğümüz Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş, uygulanmasında herhangi bir sakınca görülmemiştir.

Söz konusu anket uygulamasının; 04/10/2011-28/10/2011 tarihleri arasında Müdürlüğümüz tarafından onaylanmış anket örnekleriyle İlimiz Çorlu İlçesi İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında öğrenim gören 8. ve 9. Sınıf öğrencilerine yönelik olarak "Araştırma ve Uygulama Yönergesi"nin 13. maddesi doğrultusunda gerçekleştirilmesi hususu;

Makamlarınızca uygun görülüyorsa olurlarınıza arz ederim.

Şenol GENÇ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR.
.../10/2011

T.C
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
Tıp Fakültesi Dekanlığı

07 EYLÜL 2011

Saya: B.30.2.TRK.0.20.05.04/ 050.04.04 - 6950

Konu:

T.Ü. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Bilimsel Araştırmalar Değerlendirme Komisyonu'nun 10.08.2011 tarihli toplantısında almış olduğu Anabilim Dalınız Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. İlhan TOKSÖZ'ün yürütücüsü olduğu "Tekirdağ İli Çorlu İlçesi İlköğretim Okulları ve Liselerde Öğrenim Gören Kız ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dfersine İlişkin Tutumları" adlı TÜBADK 2011/176 protokol no.lu Yüksek Lisans Öğrencisi Umut CANLI'nın tez çalışmasına ait 25 no.lu karar ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Murat DİKMENGİL
Dekan

Ek: 1 sayfa karar

Trakya Üniversitesi	
Anabilim Dalı: Beden Eğitimi ve Spor Y.O.	
Tarih:	07.09.2011
Paragraf 1:	050.04.04
Paragraf 2:	1099

T.C. TRAKYA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DEKANLIĞI
BİLİMSEL ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME KOMİSYONU Edirne, Türkiye.

ARAŞTIRMA BAŞVURUSU ONAY BAŞVURU BİLGİLERİ	PROTOKOL KODU	TUBADK 2011/176				
	PROTOKOL ADI	Tekirdağ İli Çorlu İlçesi İlköğretim Okulları ve Liselerde Öğrenim Gören Kız ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgilin Tutumları				
	SORUMLU ARAŞTIRICI ÜNVANI / ADI	Yrd. Doç. Dr. İhan TOKSÖZ				
	ARAŞTIRMA MERKEZİ					
	DESTEKLEYİCİ					
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	☒ Tek Merkez ☐ Ulusal	☐ Çok Merkez ☐ Uluslararası			
KARAR BİLGİLERİ	Karar No: 151/25	Tarih: 10.08.2011				
	Üniversitemiz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. İhan TOKSÖZ'ün sorumluluğunda yapılması planlanan ve yukarıda başvuru bilgileri verilen Yüksek Lisans Öğrencisi Umut CANLI'nın tez çalışmasının araştırma başvuru dosyası ve ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş, çalışmanın yapılacağı ilçelerdeki okulların bağlı bulunduğu Millî Eğitim Müdürlüklerinden izin alınması koşuluyla gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel standartlar açısından sakınca bulunmadığına mevduatın oy birliği ile karar verilmiştir.					
DEĞERLENDİRME KOMİSYONU BİLGİLERİ						
ÇALIŞMA ESASI Helsinki Bildirgesi, İyi Klinik Uygulamalar Kılavuzu, TUBADK Yönergesi						
ÜYELER						
Ünvanı/Adı/ Soyadı	Uzmanlık Dalı	Kurumu	Cinsiyeti	İlişki(*)	Katılım (**)	İmza
Prof. Dr. Ç. Hakan KARADAĞ Başkan	Tıbbi Farmakoloji	T.Ü.T.F. Farmakoloji A.D.	E	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Doç. Dr. Hasan ÜMIT Başkan Yardımcısı	İç Hastalıkları	T.Ü.T.F. İç Hastalıkları A.D.	E	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Doç. Dr. Üfey VATANSEVER ÖZBEK Üye	Çocuk Sağ. ve Hast.	T.Ü.T.F. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları A.D.	K	E ☐ H ☒	E ☐ H ☐	
Yrd. Doç. Dr. F. Nesrin TURAN Üye	Biyostatistik	T.Ü.T.F. Biyostatistik A.D.	K	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Hilmi TOZKIR Üye	Tıbbi Biyoloji	T.Ü.T.F. Tıbbi Biyoloji A.D.	E	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Eşin KARLIKAYA Üye	Tıp Tarihi ve Etik	T.Ü.T.F. Tıp Tarihi ve Etik A.D.	K	E ☐ H ☐	E ☐ H ☐	İznil
Doç. Dr. Tunç KUTOĞLU Üye	Anatomi	T.Ü.T.F. Anatomi A.D.	E	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Prof. Dr. Erhan TABAKOĞLU Üye	Göğüs Hastalıkları	T.Ü.T.F. Göğüs Hastalıkları A.D.	E	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Doç. Dr. Figen KULOĞLU Üye	Enfeksiyon Hastalıkları	T.Ü.T.F. Enfeksiyon Hastalıkları A.D.	K	E ☐ H ☐	E ☒ H ☐	
Doç. Dr. Ömer Nuri PAMUK Üye	İç Hastalıkları	T.Ü.T.F. İç Hastalıkları A.D.	E	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Prof. Dr. Yener YÖRÜK Üye	Göğüs Cerrahisi	T.Ü.T.F. Göğüs Cerrahisi A.D.	E	E ☐ H ☐	E ☐ H ☐	
Prof. Dr. Recep YAĞIZ Üye	Kulak, Burun ve Boğaz Hastalıkları	T.Ü.T.F. K.B.B. Hast. A.D.	E	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Doç. Dr. Ümit Nusret BAŞARAN Üye	Çocuk Cerrahisi	T.Ü.T.F. Çocuk Cerrahisi A.D.	E	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Atakan SEZER Üye	Genel Cerrahi	T.Ü.T.F. Genel Cerrahi A.D.	E	E ☐ H ☒	E ☐ H ☐	
Avukat Gülden ATILLA ÖZTÜRK Üye		T.Ü. Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü	K	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	

*Araştırma ile İlişki
 **Toplantıda Bulunma

Prof. Dr. Murat ÖKMEZ
 Dekan